

Regeringens proposition

2002/03:59

Gallring av uppgifter i kreditupplysningar

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 20 mars 2003

Göran Persson

Thomas Bodström
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen behandlas frågor om gallring av uppgifter i kreditupplysningar avseende fysiska personer som inte är näringsidkare.

Regeringen föreslår att gallring av en sådan uppgift skall ske senast tre år efter den dag då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser, inte som nu först vid utgången av det året.

Gallring av uppgifter om skuldsanering sker i dag vid utgången av det fjärde året efter det att den betalningsplan som gäller för skuldsaneringen löpte ut. Betalningsplanen löper i regel i fem år. Regeringen föreslår att gallring alltid sker redan senast fem år efter den dag då skuldsanering beviljades eller, om en betalningsplan löper under längre tid, senast vid den tidpunkt då planen löper ut.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2003.

Innehållsförteckning

Prop. 2002/03:59

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173) ..	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Kontinuerlig gallring.....	6
5	Uppgifter om skuldsanering.....	6
6	Ikraftträdande	12
7	Ekonomiska konsekvenser.....	12
8	Författningskommentar.....	13
Bilaga 1	Sammanfattning av departementspromemorian Gallring av uppgifter i kreditupplysningar (Ds 2002:44)	15
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	16
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna.....	17
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag.....	18
Bilaga 5	Lagrådets yttrande.....	19
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 mars 2003	20

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2002/03:59

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173).

2 Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Prop. 2002/03:59

Härigenom föreskrivs att 8 § kreditupplysningslagen (1973:1173)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §²

En uppgift om en fysisk person skall gallras när det inte längre är nödvändigt att bevara uppgiften med hänsyn till ändamålet med behandlingen.

En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare skall gallras senast när tre år har förflutit från utgången av det år då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser.

En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare skall gallras senast tre år efter den dag då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser. En uppgift om skuldsanering skall dock alltid gallras senast fem år efter den dag då skuldsaneringen beviljades eller, om en betalningsplan enligt 8 § skuldsaneringslagen (1994:334) löper under längre tid, senast den dag då planen löper ut.

En uppgift som inhämtats från exekutionsväsendet i dess verksamhet med indrivning och utsökning skall gallras när den inte omfattas av undantaget från sekretess i 9 kap. 19 § första stycket andra meningen sekretesslagen (1980:100).

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2003.

¹ Lagen omtryckt 1981:737.

² Senaste lydelse 2001:1179.

Med kreditupplysningar avses uppgifter, omdömen och råd som lämnas till ledning för bedömning av någons kreditvärdighet eller vederhäftighet i övrigt i ekonomiskt hänseende.

Regler om kreditupplysning finns i kreditupplysningslagen (1973:1173). Lagen syftar i första hand till att undanröja riskerna för att kreditupplysningar medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet eller leder till skada genom oriktiga eller missvisande uppgifter. Samtidigt är lagen avsedd att bidra till en effektivt fungerande kreditupplysningsverksamhet. Kreditupplysningsverksamhet får, med vissa undantag, endast bedrivas med tillstånd av Datainspektionen, som också utövar tillsyn över kreditupplysningsföretagen.

Särskilda regler gäller för kreditupplysningar om fysiska personer som inte är näringsidkare. Endast vissa slag av uppgifter får ingå i sådana kreditupplysningar, och uppgifterna får finnas i kreditupplysningsföretagens register endast under en begränsad tid.

I dag gäller att en kreditupplysning kan innehålla en uppgift om skuldsanering i upp till fyra år efter det att en skuldsanering har avslutats. Lämpligheten av att sådana uppgifter under så lång tid får lämnas i kreditupplysningar har ifrågasatts. Riksdagen har senast i samband med ett tillkännagivande angående en utvärdering av skuldsaneringslagen (1994:334) uppmärksammat detta (se rskr. 2000/01:168 bet. 2000/01:LU12, se även 1999/2000:FiU15). Förhållandet har också tagits upp av myndigheter (se Datainspektionens och Finansinspektionens rapport, Missvisande kreditupplysningar – åtgärder och förslag, FI2001:2/DI2001:1a samt Riksskatteverkets och Konsumentverkets rapport från ett skuldsaneringsprojekt i december 2001, RSV Rapport 2002:5).

Frågan om hur länge uppgifter om skuldsanering skall kunna framgå av kreditupplysningar behandlas i Justitiedepartementets promemoria Gallring av uppgifter i kreditupplysningar (Ds 2002:44). I promemorian tas också upp ett förslag om kontinuerlig gallring av uppgifter. Promemorian har remitterats. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (Ju 2002/5540).

På grundval av promemorian föreslår regeringen i propositionen ändringar i kreditupplysningslagen.

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 6 mars 2003 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Lagrådet synpunkter behandlas i avsnitt 5. Regeringen har i sak följt Lagrådets förslag.

Regeringens förslag: En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare skall gallras senast tre år efter den dag då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser, inte som i dag vid utgången av det året.

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker promemorians förslag eller lämnar det utan invändning. *UpplýsningsCentralen UC AB* anser att gallring bör ske senast efter fyra år och vid utgången av varje månad.

Skälen för regeringens förslag: En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare skall gallras senast när tre år har förflutit från utgången av det år då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser (8 § andra stycket kreditupplysningslagen). Regleringen innebär att uppgifter om betalningsförsummelse får finnas kvar i registren under olika lång tid innan gallring sker. Beroende på när under året omständigheten inträffade eller förhållandet upphörde kan tiden variera mellan tre och fyra år.

Bestämmelsen om att gallring skall ske vid utgången av året i fråga, som härrör från införandet av kreditupplysningslagen på 1970-talet, tillkom för enkelhets skull. Det ansågs inte rationellt att alltför ofta gå igenom registren som då fördes manuellt.

I dag förs emellertid registren regelmässigt med hjälp av databehandling. Senare lagändringar har också nödvändiggjort att uppgifter gallras kontinuerligt. Det gäller för vissa uppgifter som sekretessbelagts i kronofogdemyndighetens verksamhet (8 § tredje stycket kreditupplysningslagen). När en sådan uppgift omfattas av sekretess hos kronofogdemyndigheten, till följd av att gäldenären betalat skulden, får uppgiften inte längre lämnas ut i en kreditupplysning och uppgiften skall då gallras omgående.

Det är således numera praktiskt möjligt att gallra registren kontinuerligt. En kontinuerlig gallring är att föredra, inte minst eftersom den gör att de registrerade behandlas lika. Bestämmelsen om gallring bör därför ändras i enlighet med detta.

Mot bakgrund av att en kontinuerlig gallring kan innebära vissa ökade kostnader i form av investeringar i dataprogram eller ändrade rutiner kan tilläggas att möjligheten att gallra vid enstaka tillfällen naturligtvis kvarstår, fast detta får då göras tidigare än om kontinuerlig gallring sker.

5 Uppgifter om skuldsanering

Regeringens förslag: En uppgift om skuldsanering skall gallras senast fem år efter den dag då skuldsaneringen beviljades eller, om en betalningsplan löper under längre tid, senast den dag då planen löper ut.

Promemorians förslag: Uppgifter om skuldsanering skall gallras senast ett år efter det att den betalningsplan som gäller löpt ut eller, om någon betalningsplan inte bestämts, sex år efter dagen för skuldsaneringen.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna är positiva till huvudtanken i promemorians förslag. Flera remissinstanser har dock synpunkter på förslaget närmare utformning. *Riksskatteverket* anser att uppgifterna skall gallras senast fem år efter det att beslut om inledande av skuldsanering fattats eller senast tre år efter det att beslutet om skuldsanering vunnit laga kraft. Enligt *Konsumentverket* bör det övervägas om gallring kan ske senast tre år efter beslutet om skuldsanering, i vart fall senast när skuldsaneringen avslutats. *Kronofogdemyndigheten i Malmö* anser att gallring bör ske senast efter tre år efter beslutet om skuldsanering. *Datainspektionen* anser att gallring bör ske senast när skuldsaneringen avslutades. *UpplysningsCentralen UC AB*, *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* är kritiska till en tidigare gallring och menar att bestämmelsen inte bör anknyta till utgången av betalningsplanen. *Svensk Handel* anser att det av försiktighetsskäl är lämpligast att behålla uppgifter om skuldsanering en längre tid och avstyrker förslaget. Även *Företagarnas Riksorganisation* och *Sveriges Inkassoorganisation* avstyrker förslaget. Organisationerna menar att en bättre kreditbedömning kan göras om uppgifterna får finnas kvar i upp till tre år; därigenom kan också ny överskuldssättning motverkas. Riksskatteverket, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten i Härnösand och Företagarnas Riksorganisation anser att gallringsbestämmelsen bör omfatta även näringsidkare.

Skälen för förslaget

Uppgifter om skuldsanering i kreditupplysningar

En fysisk person med hemvist i Sverige som är på obestånd och så skuldsatt att han eller hon inte kan antas ha förmåga att betala sina skulder inom överskådlig tid kan beviljas skuldsanering, om det är skäligt med hänsyn till hans eller hennes personliga och ekonomiska förhållanden. Bestämmelser om skuldsanering finns i skuldsaneringslagen (1994:334).

Skuldsaneringförfarandet är uppdelat i tre steg. I det första steget skall gäldenären försöka att själv komma överens med sina borgenärer om en betalningsuppörelse. Förfarandet i detta steg är inte reglerat i skuldsaneringslagen. Om gäldenären inte lyckas nå en överenskommelse med borgenärerna, får han eller hon ansöka om skuldsanering hos kronofogdemyndigheten. I samband härmed påbörjas det andra steget. För att komma i fråga för skuldsanering krävs att gäldenären uppfyller vissa villkor som finns angivna i lagen (se 4–5 §§). Om kronofogdemyndigheten inte avvisar eller avslår en ansökan om skuldsanering, skall myndigheten snarast besluta att skuldsanering skall *inledas*. I och med detta beslut påbörjas det verkliga arbetet med att åstadkomma en skuldsanering. Gäldenären skall tillsammans med kronofogdemyndigheten upprätta ett förslag om skuldsanering. Förslaget skall innehålla en betalningsplan, som normalt löper på fem år och som visar när och hur

kvarstående belopp av varje borgenärs fordran skall betalas. Godtar samtliga borgenärer förslaget om skuldsanering, skall kronofogdemyndigheten genom *beslut* fastställa skuldsaneringen. Betalningsplanen kan börja löpa i samband med beslutet eller en tid därefter. Vanligt är att det bestäms att betalningsplanen skall börja löpa efter det att beslutet vunnit laga kraft.

Om någon borgenär motsätter sig förslaget om skuldsanering, skall ärendet överlämnas till tingsrätten. Härigenom påbörjas det tredje steget i skuldsaneringsförfarandet. Rätten har möjlighet att besluta om skuldsanering även om någon borgenär motsatt sig detta, s.k. tvingande skuldsanering. Rättens beslut kan överklagas.

Ett skuldsaneringsbeslut kan omprövas under vissa förutsättningar. I lagen anges fem olika fall när borgenärerna kan få till stånd ett upphävande eller en ändring av skuldsaneringen. Gälldenären kan vid ändrade förhållanden få till stånd en ändring av såväl betalningsordningen som det totala belopp han eller hon skall betala enligt beslutet om skuldsanering.

En skuldsanering innebär i huvudsak att gälldenären under en tid av i regel fem år skall leva på begränsade ekonomiska resurser och att överskottet skall betalas till borgenärerna enligt en bestämd betalningsplan. Det är dock inte ovanligt att gälldenärens resurser är så knappa att det inte finns något överskott att fördela. Någon betalningsplan bestäms då inte (s.k. nollösningar). Sedan gälldenären har fullgjort sina skyldigheter enligt betalningsplanen är han eller hon befriad från skyldigheten att betala något ytterligare till de borgenärer vars fordringar omfattas av skuldsaneringen.

Det finns en begränsad möjlighet även för fysiska personer som bedriver näringsverksamhet att få skuldsanering. Det gäller om det finns särskilda skäl med hänsyn till näringsverksamhetens ringa omfattning och enkla beskaffenhet (se 4 a §).

Kreditupplysning om fysiska personer som inte är näringsidkare får inte innehålla uppgifter om andra betalningsförsummelse än sådana som har slagits fast genom en domstols eller en annan myndighets avgörande eller åtgärd eller som har lett till inledande av en skuldsanering enligt skuldsaneringslagen eller till betalningsinställelse, konkursansökan eller ackord (7 § första stycket kreditupplysningslagen). I Datainspektionens praxis har uppgifter om olika händelser i skuldsaneringsprocessen ansetts kunna registreras, såsom uppgifter om att skuldsanering inletts, beslutats, pågår, avslutats eller upphävts (se t.ex. Datainspektionens beslut 1994-06-22, dnr 1896-94). En uppgift om bara en ansökan om skuldsanering har dock inte ansetts kunna registreras.

En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare skall gallras senast när tre år har förflutit från utgången av det år då omständigheten inträffade eller förhållandet upphörde (8 § andra stycket, den s.k. treårsregeln). Några överväganden i fråga om lämpligheten av treårsregeln i förhållande till uppgifter om skuldsanering gjordes inte i samband med skuldsaneringslagens tillkomst.

Av Datainspektionens praxis framgår att treårsregeln tillämpats så att en uppgift om att ”skuldsanering pågår” får finnas i kreditupplysningsregister i fem år från dagen för beslutet om skuldsanering eller under den längre tid betalningsplanen löper eller, om någon betalningsplan inte

fastställts, omprövning inte längre kan ske på grund av gäldenärens väsentligt förbättrade ekonomiska förhållanden (se t.ex. Datainspektionens beslut 1994-06-22, dnr 1896-94, och 2001-11-22, dnr 467-2001). En ansökan om sådan omprövning skall ges in inom fem år från dagen för skuldsaneringen. Efter det att betalningsplanen löpt ut, eller omprövning inte längre kan ske, får en uppgift om att personen har haft skuldsanering, dvs. ”skuldsanering avslutats” eller liknande, finnas kvar till utgången av året i fråga och ytterligare tre år. I praktiken innebär detta att uppgifter om en skuldsanering får lämnas i en kreditupplysning i upp till nio år efter det att skuldsaneringen inletts och i upp till fyra år efter det att en gäldenär har fullgjort sina skyldigheter enligt en betalningsplan.

Är den skuldsanerade näringsidkare, gäller inte begränsningen i 7 § för vilka uppgifter som får registreras och inte heller treårsregeln i 8 § andra stycket. Den generella gallringsregeln i 8 § första stycket gäller dock. Enligt denna regel skall en uppgift gallras när den inte längre är nödvändig med hänsyn till ändamålet med behandlingen.

Uppgifter om skuldsanering bör gallras tidigare

En kreditupplysning syftar till att informera den som står i begrepp att ingå en rättshandling med någon om dennes ekonomiska vederhäftighet. En kreditgivare har intresse av att information som kan tänkas påvisa betalningsovilja eller betalningsoförmåga finns med i en kreditupplysning. Samtidigt innebär en kreditupplysning intrång i den personliga integriteten, och spridning av en uppgift om en betalningsförsummelse kan leda till att det blir svårare för personen i fråga att ingå kreditavtal. De aktuella bestämmelserna i kreditupplysningsslagen bygger främst på en avvägning mellan intresset av ett fungerande kreditliv och intresset av att enskilda inte skall utsättas för integritetsintrång. Kreditupplysningens verksamheten bidrar också till att minska risken för att enskilda personer skuldsätter sig i alltför hög utsträckning.

För att en uppgift om en enskild skall få förekomma i en kreditupplysning bör det allmänt fordras att den typiskt sett är av betydelse vid en kreditbedömning. En äldre uppgift är normalt mindre tillförlitlig än en färsk och därför generellt mindre betydelsefull för en kreditgivare. En begränsning av tiden som en uppgift får förekomma är också av betydelse för den enskildes integritet. Alltför gamla uppgifter kan utöver personligt obehag medföra att den enskilde får ogrundade svårigheter att erhålla en kredit. Rätten att i kreditupplysningar lämna ut uppgifter om äldre omständigheter och förhållanden bör därför vara begränsad (se även prop. 1980/81:10 s. 70).

En uppgift om skuldsanering beträffande fysiska personer kan, som framgått, med dagens bestämmelser lämnas i kreditupplysningar i upp till nio år. Därtill kommer att uppgifter om betalningsförsummelse avseende de skulder som legat till grund för inledandet av skuldsaneringen kan ha förekommit i kreditupplysningar dessförinnan. En gäldenär kan alltså ha betalningsanmärkningar på grund av oförmåga att betala en och samma skuld i över ett decennium.

En uppgift om skuldsanering beträffande en tilltänkt kredittagare får anses vara av stor betydelse för en kreditgivare åtminstone så länge skuldsaneringen inte har avslutats, dvs. betalningsplanen löper eller

omprövning inte längre kan ske. (Själva skuldsaneringen sker egentligen när beslutet om skuldsanering fattas, inte när betalningsplanen löper ut.) I vart fall under den tiden bör enligt regeringen uppgiften kunna lämnas i en kreditupplysning. Frågan är om kreditgivarens intresse av dessa uppgifter även därefter överväger den enskildes intresse av integritet och möjlighet att under samma förutsättningar som andra ingå kreditavtal.

I promemorian föreslås att gallring skall ske senast ett år efter det att betalningsplanen löpte ut eller, om någon betalningsplan inte beslutats, senast sex år från dagen för skuldsaneringen. Med dagen för skuldsanering avses den dag då kronofogdemyndigheten eller tingsrätten beslutade om skuldsanering. Riksskatteverket föreslår att gallring i stället sker senast fem år efter beslutet om att inleda en skuldsanering. Vissa praktiska skäl talar i och för sig för detta. Beslutet om inledande registreras nämligen i dag i kronofogdemyndigheternas databaser och överförs elektroniskt till kreditupplysningsföretagen. Enligt regeringen är det dock mindre lämpligt att låta dagen för beslut om inledande av skuldsanering vara utgångspunkten. En sådan ordning skulle nämligen leda till att gallring skedde innan betalningsplanen löpt ut. Detta skulle kunna bli fallet även om tiden utsträcktes till sex år, eftersom det kan gå lång tid mellan beslut om inledande av skuldsanering och påbörjandet av betalningsplanen. Dessutom kan en betalningsplan bestämmas till längre tid än fem år. Samma invändningar kan göras mot Riksskatteverkets alternativa förslag om gallring tre år efter det att beslutet om skuldsanering vunnit laga kraft.

Regeringen anser således att det är lämpligast att – såsom föreslås i promemorian – lägga betalningsplanens löptid till grund för bedömningen av när en uppgift om skuldsanering bör gallras. Om någon betalningsplan inte bestämts, bör i stället den tid under vilken omprövning kan ske läggas till grund. Fram till dess att betalningsplanen löpt ut eller omprövning inte längre kan ske skall gäldenären i regel inte ha något utrymme för nya krediter. Det är också den händelsen som framstår som slutpunkt för skuldsaneringsprocessen – skulderna är slutligt avskrivna – och därmed den mest naturliga tidpunkten att utgå från. Det innebär visserligen att kreditupplysningsföretagen får ett visst besvär med att inhämta uppgifter om när betalningsplaner löper ut. Kreditupplysningsföretagen kan dock välja att i stället i sina kreditupplysningar ange t.ex. beslut om inledande av skuldsanering. På en sådan uppgift kommer då huvudregeln att tillämpas, dvs. uppgiften skall gallras senast tre år efter det beslutet. Vid det tillfället kan kreditupplysningsföretaget kontrollera om skuldsaneringen kommit till stånd och om en betalningsplan fortfarande löper och i så fall registrera detta.

Vid bedömningen av om uppgifterna bör kunna framgå av en kreditupplysning även efter det att betalningsplanen löpt ut eller omprövning inte längre kan ske bör beaktas, å ena sidan, att det kan vara svårt att avgöra någons ekonomiska vederhäftighet direkt efter det att skuldsaneringen är avslutad. I de fall där någon betalningsplan inte bestämts har gäldenären inte gjort någon avbetalning under perioden. Gäldenären har ju i regel inte heller något ekonomiskt utrymme att ingå nya förbindelser. Hans eller hennes aktivitet i det ekonomiska livet har varit begränsad under perioden. Enligt statistik från kreditupplysningsföretaget UpplysningsCentralen UC AB tycks också de som har avslutat en skuld-

sanering i högre utsträckning få nya betalningsanmärkningar (se promemorian s. 16 f.). För dem som har genomgått skuldsanering synes det alltså finnas en förhöjd risk för bristande betalningsförmåga eller betalningsvilja. Detta kan tala för att en uppgift om skuldsanering bör kunna lämnas ut i en kreditupplysning även en viss tid efter det att skuldsaneringen har löpt till ända.

Å andra sidan kan den som har gått igenom en skuldsanering och skött en avbetalningsplan under fem år utan att ha fått någon betalningsanmärkning sägas ha visat både vilja och förmåga att göra rätt för sig. Även de som inte haft någon betalningsplan har i regel ändå haft vissa betalningar att sköta, t.ex. för boende. Och även om förhållandevis många gäldenärer efter det att betalningsplanen är avslutad fått betalningsanmärkningar, har likväl en stor majoritet inte fått det. En förklaring till den relativt höga andel personer som fått nya betalningsanmärkningar kan vara att betalningsproblem har uppstått på grund av oförutsedda händelser under den tid skuldsaneringen pågått och avsaknaden av en ekonomisk buffert för att hantera sådana händelser. Det är också relativt få personer som har avslutat en skuldsanering, varför statistiken under alla förhållanden får tolkas försiktigt.

En jämförelse kan också göras med vad som gäller för en uppgift om konkurs. En sådan uppgift får kvarstå i tre år efter utgången av det år då konkursen avslutades. Den tid som en konkurs för en privatperson pågår räknas dock snarare i månader än i år. I praktiken sker alltså en gallring av uppgifter om konkurs betydligt tidigare om man räknar från det att de respektive besluten fattades, trots att gäldenären efter en konkurs har kvar sina skulder.

Vid en avvägning mellan kreditgivarens och gäldenärens intressen framstår det enligt regeringen som rimligt att uppgifter om skuldsanering gallras när betalningsplanen löper ut, dvs. ungefär fem år efter beslutet om skuldsanering.

Undantagsvis kan en betalningsplan löpa under kortare tid än fem år, i praktiken främst när gäldenären är en äldre person. Regeringen föreslog i lagrådsremissen att gallring även i dessa fall skulle ske senast den dag betalningsplanen löpte ut. *Lagrådet* har förordat att regeln i stället utformas så att gallringen skall ske senast fem år efter den dag då skuldsaneringen beviljades eller, om en betalningsplan löper under längre tid, senast vid den tidpunkt då planen löper ut. För lagrådsremissens förslag talar enligt regeringen att en uppgift om en skuldsanering där betalningsplanen inte längre löper inte är lika relevant för en kreditgivare. När betalningsplanen löpt ut har gäldenären i regel ett ekonomiskt utrymme. Även av mera allmänna billighetsskäl kan det vara motiverat att en tidig gallring sker i dessa undantagsfall, låt vara att det kan anses inkonsekvent i förhållande till vad som gäller vid nollösningar. En reglering enligt Lagrådets förslag ger vidare en olikhet i förhållande till gäldenärer med en längre betalningsplan, eftersom uppgifter om skuldsanering då får kvarstå under en längre tid. Lagrådets förslag har emellertid andra fördelar. Tidpunkten för gallring skulle därmed överensstämma med slutpunkten för möjligheten till ändring av ett beslut om skuldsanering på grund av ändrade ekonomiska förhållanden (27 § skuldsaneringslagen). Före den tidpunkten kan ett ekonomiskt utrymme komma att tas i anspråk av skuldsaneringsborgenärer, varför uppgiften fram till dess får

anses vara av betydelse för en kreditgivare. Dessutom får man genom regeln en enkel och bestämd tidpunkt för gallring, även om gallring i vissa fall även kan ske senare. Regeringen följer således Lagrådets förslag. Lagtexten bör dock få en något annorlunda utformning.

En särskild fråga är om samma regler bör gälla även för näringsidkare som gått igenom en skuldsanering. Möjligheten för en näringsidkare att få skuldsanering är begränsad. Det skall finnas särskilda skäl med hänsyn till näringsverksamhetens ringa omfattning och enkla beskaffenhet (4 a § skuldsaneringslagen). I förarbetena sägs att det bör krävas att den bedrivna verksamheten är av ringa omfattning, såväl omsättningsmässigt som vad gäller den tid gäldenären lägger ned på verksamheten (se prop. 1995/96:5 s. 167). Ur ett skuldsaneringsperspektiv kan det i och för sig framstå som rimligt att låta den särskilda gallringsbestämmelsen gälla även dessa näringsidkare. De särskilda begränsningar som finns i kreditupplysningslagen om innehåll i kreditupplysningar och gallring av uppgifter tar emellertid sikte enbart på fysiska personer som inte är näringsidkare. När det gäller näringsidkare i allmänhet är kreditlivets behov av mer fullständig information om betalningsförsummelser större än när det gäller andra personer. Regeringen delar därför promemorians bedömning att gallringsregeln avseende uppgifter om skuldsanering inte bör omfatta fysiska personer som bedriver näringsverksamhet.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen alltså att uppgifter om fysiska personer som inte är näringsidkare och som avser skuldsanering skall gallras senast fem år efter den dag då skuldsaneringen beviljades eller, om en betalningsplan löper under längre tid, senast den dag då planen löper ut. Därefter kan det inte längre anses motiverat att uppgiften lämnas i en kreditupplysning.

6 Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2003. Ändringarna kräver vissa förberedelseåtgärder hos kreditupplysningsföretagen.

Några övergångsbestämmelser behövs inte. När lagen träder i kraft, skall alltså de uppgifter som träffas av de nya bestämmelserna gallras.

7 Ekonomiska konsekvenser

De föreslagna ändringarna leder inte till några ökade kostnader för det allmänna.

Förslaget om kontinuerlig gallring av vissa uppgifter kan innebära ökade kostnader för kreditupplysningsföretagen. Det är dock, som redan nämnts, inte nödvändigt att gallra uppgifterna dagligen utan detta kan även fortsättningsvis ske vid enstaka tillfällen.

Förslaget om tidigare gallring av uppgifter om skuldsanering bör göra att personer som har genomgått en skuldsanering får lättare att utnyttja och delta i ekonomiska aktiviteter. Risken för att den tidigare gallringen skall orsaka kreditgivarna några större kreditförluster bedöms som liten.

Uppgifter om inkomst och betalningsanmärkningar som en gäldenär kan ha ådragit under skuldsaneringen, t.ex. genom att inte sköta betalningsplanen, kommer en kreditupplysning att även i fortsättningen att kunna innehålla.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Gallring

8 § En uppgift om en fysisk person skall gallras när det inte längre är nödvändigt att bevara uppgiften med hänsyn till ändamålet med behandlingen.

En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare skall gallras senast tre år *efter den dag* då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser. *En uppgift om skuldsanering skall dock alltid gallras senast fem år efter den dag då skuldsaneringen beviljades eller, om en betalningsplan enligt 8 § skuldsaneringslagen (1994:334) löper under längre tid, senast den dag då planen löper ut.*

En uppgift som inhämtats från exekutionsväsendet i dess verksamhet med indrivning och utsökning skall gallras när den inte omfattas av undantaget från sekretess i 9 kap. 19 § första stycket andra meningen sekretesslagen (1980:100).

Paragrafen innehåller bestämmelser om gallring av uppgifter som finns i register hos kreditupplysningsföretag. I andra stycket, som gäller gallring av uppgifter om fysiska personer som inte är näringsidkare, har ändringar gjorts beträffande tidpunkten för gallring dels generellt, dels beträffande uppgifter om skuldsanering.

När det gäller tidpunkten för gallring generellt har i *första meningen* den ändringen gjorts att en uppgift skall gallras senast tre år efter den dag då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser i stället för vid utgången av året i fråga (treårsregeln). Om uppgifterna skall finnas kvar i ett register så länge som tillåtet, måste alltså gallring ske kontinuerligt under året. Bestämmelsen anger endast den längsta tid som en uppgift får finnas i ett register. Det är inget som hindrar att gallring sker endast vid vissa tidpunkter bara gallringen sker tidigare än efter tre år.

När det gäller uppgifter om skuldsanering har det i *andra meningen* införts en särskild gallringsbestämmelse. Bestämmelsen ger ett undantag från treårsregeln och innebär att gallring i vissa fall sker tidigare. Vid beslut om skuldsanering bestäms normalt en betalningsplan som, om det inte finns särskilda skäl, skall löpa under fem år (8 § skuldsaneringslagen). Enligt förevarande bestämmelse skall gallring ske senast fem år efter den dag då skuldsaneringen beviljades. Den dag då skuldsanering beviljades avser endera den dag då kronofogdemyndigheten fastställde en frivillig skuldsanering eller annars den dag då rätten beslutade om skuldsanering. Om en betalningsplan löper under längre tid, kan gallring i stället ske den dag då betalningsplanen löper ut. Detta kan gälla när betalningsplanen är längre än fem år eller när en femårig betalningsplan har börjat att löpa en tid efter det att skuldsaneringen beviljades. En betalningsplan får anses löpa ut den dag då den sista betalningen enligt planen skall erläggas. Om en betalningsplan löper under kortare tid,

gäller femårsregeln, dvs. en uppgift behöver inte gallras förrän fem år efter den dag då skuldsaneringen beviljades. Tidpunkten för när gallring skall ske sammanfaller med tidpunkten för när det inte längre är möjligt att ompröva en skuldsanering på grund av att gäldenärens ekonomiska förhållanden väsentligen har förbättrats (27 § andra stycket skuldsaneringslagen).

Undantaget gäller alltså när skuldsanering har beviljats, med eller utan betalningsplan, och innebär att gallring i vissa fall skall ske vid en tidigare tidpunkt än vad som gäller enligt treårsregeln. Treårsregeln kommer dock fortfarande att vara aktuell för vissa slag av uppgifter. Meningen är att exempelvis en uppgift om att ”skuldsanering har inletts” skall omfattas av treårsregeln och alltså gallras senast tre år efter beslutet om inledande. Fattas efter beslutet om inledande ett beslut om skuldsanering, kan en uppgift om detta förhållande, kvarstå så länge betalningsplanen löper eller, om någon betalningsplan inte bestämts, i fem år från den dag då skuldsaneringen beviljades. Tanken är att registret efter i regel fem år efter det att skuldsanering beviljades skall vara tömt på uppgifter om skuldsaneringen.

Sammanfattning av departementspromemorian Gallring av uppgifter i kreditupplysningar (Ds 2002:44)

Prop. 2002/03:59
Bilaga 1

I denna promemoria behandlas frågor om gallring av uppgifter som används i kreditupplysningar och som avser fysiska personer som inte är näringsidkare. Det föreslås att gallring av sådana uppgifter skall ske senast tre år efter det att den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser, inte som i dag först vid utgången av det året. Om uppgiften avser skuldsanering, skall gallring alltid ske senast redan ett år efter det att den betalningsplan som gäller för skuldsaneringen löpte ut eller, om det inte bestämts någon betalningsplan, senast sex år efter dagen för skuldsaneringen.

Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Härigenom föreskrivs att 8 § kreditupplysningslagen (1973:1173)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §²

En uppgift om en fysisk person skall gallras när det inte längre är nödvändigt att bevara uppgiften med hänsyn till ändamålet med behandlingen.

En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare skall gallras senast när tre år har förflutit från *utgången av det år då* den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser.

En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare skall gallras senast när tre år har förflutit från *det att* den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser. *Uppgifter om skuldsanering skall dock alltid gallras senast ett år efter det att betalningsplanen enligt 8 § skuldsaneringslagen (1994:334) löpte ut eller, om någon betalningsplan inte bestämts, senast sex år efter dagen för skuldsaneringen.*

En uppgift som inhämtats från exekutionsväsendet i dess verksamhet med indrivning och utsökning skall gallras när den inte omfattas av undantaget från sekretess i 9 kap. 19 § första stycket andra meningen eller andra stycket sekretesslagen (1980:100).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Lagen omtryckt 1981:737.

² Senaste lydelse 2001:1179.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 2002/03:59
Bilaga 3

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Riksskatteverket, Konsumentverket, Datainspektionen, Finansinspektionen, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Fristående Sparbankers Riksförbund, Finansbolagens Förening, Svensk Handel, Svenskt Näringsliv, Företagarnas Riksorganisation, Svenska Inkassoföreningen, Sveriges Inkassoorganisation, Dun & Bradstreet Sverige AB och Upplysnings-Centralen UC AB.

Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB, Sveriges Konsumentråd och Konsumenter i Samverkan har beretts tillfälle att avge yttrande men avstått från att yttra sig.

Häri genom föreskrivs att 8 § kreditupplysningslagen (1973:1173)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §²

En uppgift om en fysisk person skall gallras när det inte längre är nödvändigt att bevara uppgiften med hänsyn till ändamålet med behandlingen.

En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare skall gallras senast *när* tre år *har förflutit från utgången av det år* då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser.

En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare skall gallras senast tre år *efter den dag* då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser. *En uppgift om skuldsanering skall dock alltid gallras senast den dag då betalningsplanen enligt 8 § skuldsaneringslagen (1994:334) löpte ut eller, om någon betalningsplan inte bestämts, senast fem år efter den dag då skuldsaneringen beslutades.*

En uppgift som inhämtats från exekutionsväsendet i dess verksamhet med indrivning och utsökning skall gallras när den inte omfattas av undantaget från sekretess i 9 kap. 19 § första stycket andra meningen sekretesslagen (1980:100).

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2003.

¹ Lagen omtryckt 1981:737.

² Senaste lydelse 2001:1179.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2003-03-10

Närvarande: f.d. justitierådet Hans Danelius, regeringsrådet Gustaf Sandström, justitierådet Dag Victor.

Enligt en lagrådsremiss den 6 mars 2003 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Fredrik Ludwigs.

Förslaget föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

8 §

I andra stycket föreslås ändrade regler om gallring i skuldsaneringsärenden. Enligt förslaget skall gallring ske senast efter fem år i fall då ingen betalningsplan fastställts men tidigare i fall då en kortare tid än fem år fastställts för betalningsplanen. Något särskilt skäl för en sådan olikhet i behandlingen har inte anförts. Lagrådet föreslår att stycket i stället avfattas på följande sätt:

”En uppgift - - - uppgiften avser. Om skuldsanering har beviljats enligt skuldsaneringslagen (1994:334), skall dock uppgifter om skuldsaneringen gallras senast fem år efter den dag då denna beviljades eller, om en betalningsplan enligt skuldsaneringslagen löper under längre tid, senast vid den tidpunkt då planen löper ut.”

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 mars 2003

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Ulvskog, Lindh, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Lövdén, Ringholm, Bodström, Karlsson J. O., Karlsson H., Nykvist, Lund, Andnor, Nuder, Johansson, Hallengren, Björklund

Föredragande: statsrådet Bodström

Regeringen beslutar proposition 2002/03:59 Gallring av uppgifter vid kreditupplysningar